

A black and white photograph of a woman with blonde hair, smiling, sitting on a white carousel horse. She is wearing a dark, textured coat and a patterned scarf. The carousel is ornate with painted panels and lights. The background shows other carousel horses and the structure of the ride.

Chantal Poullain / Michaela Zindelová

Chantal

život na kolotoči

xyz

Chantal: život na kolotoči

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

xyz

Chantal Poullain, Michaela Zindelová
Chantal: život na kolotoči – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Chantal Poullain / Michaela Zindelová

Chantal

život na kolotoči

xyz

ÚVODEM

SPOLU NA KOLOTOČI ČASU

Po několika letech od první myšlenky napsat netradiční monografii *Život na laně* jsme konečně, jednoho dne (psal se rok 2012), držely v rukou elegantní prodloužený tvar voňavé knížky Chantal – *Život na laně* a užily jsme si obě mnohem víc než „patnáct minut slávy“. Bezpočet mailů, osobních poděkování, žádostí o podpis. Chantal po nich vždy znovu rozkvétá, znovu se utvrzuje v pocitu, že dokázala svou výpovědí obdarovat. Pan nakladatel velmi brzy přišel s nápadem na druhou knihu a ona? Kývne. Ovšem... když se na ni nebude tlačit. Sloveso „tlačit“ bylo na místě, na stole nám totiž nezbyl ani drobet ze *Života na laně*, všechno jsme pěkně, až po okraj, do první knížky „napěchovaly“.

Po roce aplaudování přišla nečekaně další „nadílka“, audionahrávka (splnil se tak malý sen Chantal, totiž aby naše knížka byla i k poslechu). Nadšeně vzpomíná: „Četla jsem svou vlastní knihu!“ Byla určená především pro všechny, kteří nemohou číst, jen poslouchat. Vznikala v malém týmu studia v režii Václava Knoppa – a zase šlo o úspěch. Tentokrát přicházely reakce nejen v češtině, ale i ve slovenštině, namátkou: „Vaši knihu *Život na laně* jsem během dvou let vyposlechla již potřetí. Kniha má mnoho poloh, tak jako je máte i Vy. Každým poslechem Váš příběh umí zarezonovat, pevně se ve vás usadí a následně zraje. Děkuji Vám za tak niterný a kultivovaný projev s dávkou vaší ohromné osobitosti.“

Bylo jasné, že naše další spoluautorství, které už přineslo své plody, bude mít stejný průběh, společné natáčení – hodiny dlouhý dialog, stejně přátelský, občas i v názorové disputaci – prostě jako před

lety. Chantal chce být u všeho, včetně pečlivé autorizace textu, kde musí být k poznání tok její řeči. Stejně důsledně zkoukne každou fotografii, chce vidět grafiku. Začínáme se, posílené dalším „aplausem“ znovu scházet, abychom alespoň vytvořily námětový okruh, synopsi nové knížky.

Společně strávené hodiny nenesou zpočátku příliš nápadů – ano, půjde samozřejmě o knížku určenou pro muže i pro ženy: *„Ta kniha musí být pro každého, i těžší věci z plánovaných témat chceme vysvětlovat jednoduše a pochopitelně. Budou se tam střídat v mozaikovitém sledu, s cílem, že přinesou čtenářům stejný smysl, jaký měla knížka první,“* opakuje Chantal: *„Náš nakladatel je velkorysý, věří nám, jsme domluvení a my své slovo splníme...“* Podle ní je, ne přešlapování, ale poměrně dlouhé vyčkávání, správné. *„Mívám špatné svědomí, že intenzivněji nepíšeme, ale tak zase můžeme probrat, co přináší život, z více úhlů,“* přiznává jindy a dodává, *„potřebuju správný moment inspirace, být koncentrovaná na hluboká témata... Chci být volná, i se svou hlavou, pak jinak funguju. Moje myšlenky mají hned jiný smysl... Otevřenost a hloubku, ale bez patosu. Na tom trvám.“*

Projeví se jako velmi statečný spolubojovník, s vysoko položenou laťkou. *„Druhá knížka musí být lepší,“* opakuje a já v sobě potlačuju dáblíka pochyb, jen jí připomínám: *„Ale víš, málokdy to tak po bestselleru bývá...“* Jednou přišla s nápadem, který mě dostal! Zkrátka, Chantal, vášnivá milovnice brýlí, mi předestřela svou reflexi, kaleidoskopický pohled na rozmanité lidské skutečnosti... Nechce se v žádném případě prezentovat jako specialistka na universum, chce sdělovat svou pravdu – ta nemusí jen hladit, ale i bolet a poranit. V každém ohledu vše vyřčené považuje za věc přínosnou. *„Pohled zpoza brýlí bude mít jistě i temnější tóny, ale celkově bude vyznívat pozitivně!“* U nápadu nějakou dobu zůstaneme, uvízneme v něm – a pak se zase na čas rozcházíme, skončíme s myšlenkami na druhou knihu definitivně?

Po roce a půl znovu začínáme: u revize v počítací zakonzervovaných autorských textů, Chantaliných přemýšlivých aforismů. Po nějakém čase se znovu k vybraným tématům vracíme, abychom vyjádření koncentrovaněji připilovaly. A na mně je, abych z téhle nádherné názorové

Zase natáčíme... Foto: Monika Navrátilová

Píšeme „dvojku“ – jako poprvé, u velkého stolu. Foto: Monika Navrátilová

změti, koláže, vytvořila další část textu. Naše společné, nekonečné dialogy... Někdy mívám pocit, že je to „ono“, jindy, že nic moc. Pracujeme často v noci, tenké pramínky myšlenek se pomaloučku splétají do širších celků.

Chantal se strašně ráda pouští do neznámých vod... Obecně ji baví nořit se do nějakého tématu. Později několikrát vyměníme názvy druhé knihy, od plánovaného *Pohledu zpoza brýlí* sklouzneme ke *Světlu podle Chantal...* Až konečně vyhrává titul „*Chantal – Na kolotoči času*“, název jako ulitý pro hlavní hrdinku, která si neúnavně obsazuje každou minutu svých dní. Stále na kolotoči. Je tolik věcí, které by chtěla dělat! Nebývá spokojená sama se sebou, ale nachází vždy energii k tomu rozbíhat se znovu a znovu. A snaží se běžet co nejdál.

Ale co se zajímavými texty z první knihy? Nakonec jsme se shodly s nakladatelem na datu vydání druhé knihy, s úvodním portrétem o životní cestě Chantal a o všem, co se stalo v posledních deseti letech. Bude to prostě „kolotoč“... Ovšem s týmem XYZ, v čele s velkorysým Petrem Tychtlem, to vyjde!

Proč právě kolotoč? Chantal zpívá na svých koncertech šanson Carrousel, kde ve slovech zaznívá, že má „na kolotoči času“ své předplacené místo: je zvyklá pobývat na houpačce, na laně, na kolotoči. Pořád v pohybu, ve vzduchu... „*Jen dětem nepřipadá, že se kolotoč točí rychleji,*“ říká. „*Přejeme si, aby se už uklidnil. Jedině kolotoč lásky by neměl ztrácet rytmus a dech,*“ říká a pokračuje, „*inklinuju k tomu, co by v knize mělo být – a co jsem nikdy neřekla... Rok je jako dech, než sundám náš vánoční strom, jsou na dohled další Vánoce. Jak se cesta krátí, kladu si otázku, zda vůbec někdy skončím u moře, kde jsem se poprvé nadechla. Proto asi také čím dál víc miluju moře v zimě, s celou tou silou, ale zároveň i nostalgii... Moře...*“

Už jen občas se Chantal vrací ke svému snu, návratu do Francie. „*Musím najít velký důvod, proč odejít, a možná jinam než do Francie. Kdo ví?*“ Společným jmenovatelem všech Chantalových kroků je být užitečná pro ostatní... „*To je, co mě krmí... Karta dávání přebije všechno. Trumfově eso v mé ruce.*“ Chce v knize otevřeně pojmenovat věci, které

zatím před lidmi „schovala“. *„Jisté pocity jsem ještě před pár lety neměla. Když se nějaká věc týká někoho jiného, vím vždycky, co s tím – ale když se týká mne, ne. Jen nezastavovat svůj života běh kvůli věku! Jen se nebát změnit plán. Co vím, že je třeba udržet kolotoč, motor našich životů, aby nezpomalil.“*

Sešly jsme se se zcela jasným pracovním plánem po fatálních covidových letech (počítač se v dataci nemylí, poslední text jsme spolu probíraly 26. ledna 2020!), na další životní křižovatce Chantal. Fascinovalo mě, jak se některé věci při jejím vyprávění z ničeho nic smysluplně propojují. Jako by sám Osud dlouho čekal na dirigentská gesta Času. Vlastně už postačí „tak málo“, vyklenout témata, schovaná v autorce s dalšími událostmi posledních deseti let a přidat fotografie.

Dlouho jsme také přemýšlely, jestli by titulní fotka na knížce měla být z Česka nebo z Francie... Jedno bylo jisté, bude od moře nebo na kolotoči...

Chantal & Míša

CARROUSEL

Hudba: Dan Fikejz

Text: Chantal Poullain

Píšu vždycky v noci. Po jednom těžkém dni jsem vzala tužku a napsala v jednom zátahu, načisto tenhle text. Svůj první. Později Bla bla bla. Mám ještě několik dalších šansonů rozpracovaných, ale tenhle, „Carrousel“, kolotoč, je platný pro celý můj život. Nerozumíte? Dočtete se o tom, co pro mě znamená, v celé knížce...

Je vois, j'entends, j'espère
Déluge d'espoir au fond du tunnel
Je la vois cette ombre est bien réelle
Je vibre au son de sa voix
Je tremble sous son regard

J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne dans tous les sens
J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne s'emballe dans ma tête

Sourire de polichinelle
Ironique, soumois, semblant de tendresse,
Je suis en détresse
Sous le fil en équilibre
Tout valse je perds l'équilibre

J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne dans tous sens
J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne s'emballe dans ma tête

Blessé dans ma fierté
Dans le vide tu m'as poussée

Fermé la porte sans un regard
En me laissant hagard
Comme sur un quai de gare
Sans un regard

J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne dans tous les sens
J'ai un carrousel dans la tête
Il tourne tourne s'emballe dans ma tête

(Z CD Chantal Poullain: Chansons, 2007)

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ ZA KNIHOU ŽIVOT NA LANĚ

Ráda cítím slanou vůni moře... Málem jsem se na lodi, na mořských vlnách, narodila. Můj otec se jednou potápěl a ulovil malého žraloka – vyhodil ho na palubu a máma leknutím málem porodila. Tam moje životní cesta skoro začala... Zůstala jsem ale ještě zakotvená u maminky v bříšku, to bylo určitě nádherné období mého „předživotá“! Moje máma, Maya, je základ toho, co jsem a proč jsem vyrostla do téhle podoby. Narodila jsem trochu později, v létě 1956 v Marseille.

Foto: archiv Chantal

Moje dětství a mládí

Co mi zůstalo v paměti z mého dětství? Kromě samotné Marseille ještě zasunutý jiný, trochu divoký svět. Nádherná příroda Camargue, země koní, býků a růžových plameňáků. Bažiny, jezera, laguny, saliny. Vyrážíš na cestu a všude nacházíš rozcestníky směřující k jednotlivým farmám. Ten zvláštní kus země mám ráda i proto, že Camargue leží v rovině. Za to, že jsem mohla poznat zdejší život zblízka, vděčím svému dědovi. Jmenoval se Marcel Poullain, ale všichni na něj volali Papu. Úspěšný muž, který miloval svou ženu a své tři děti, měl postavení, finanční zázemí... Přesto začal žít doslova dokonalý „dvojitý život“, když našel v Camargue své druhé já. S láskou pro Camargue našel také lásku k jiné ženě. Ale pravidelně Marseille navštěvoval, políbil babičce ruku a postaral se o všechno potřebné. Celý život cítil ke své ženě velký respekt. Po babiččině smrti žil děda už jen v Camargue. Svět lidí tady je poměrně uzavřený, přesto byl děda oblíbený, prožil ve zdejší tradici polovinu života. Roky strávené v Camargue byly pro něj skutečně šťastné.

Můj táta Claude byl po otci velmi osobitý a stejně svérázně se odvíjel celý jeho život. Patriarchální typ muže, plný protikladů, autoritativní, tvrdý, a pak zase velmi něžný, dokonce romantik. V otci se v rovnováze projevil věci nádherné i nesnesitelné, ze štíhlého člověka se stával dominantní lev. V něčem byl geniální a někdy až příliš impulsivní. Vznětlivý... Hodně zvláštní osobnost – bonviván, gentleman, milovník, ale také despota, můj zarputilý medvěd. Táta, jeden z nejpřitažlivějších mužů, jakého jsem kdy potkala. V naší rodině to bylo tak: táta byl pirát, do kterého se nešlo nezamilovat. Krásnej blázen...

Studoval Akademii École des Beaux-Arts (Akademie výtvarných umění), měl velký cit pro všechny materiály – od kamene po látky, ovládal mnoho řemesel... Nejen výtečný sochař, ale také kovář, spojoval často dřevo, kov a kámen. Nadaný i jako architekt, postavil vlastníma rukama nádherné domy. Nesmírně zručný, univerzálně nadaný designér, plný nápadů.

Tatínek studoval v Marseille, během studií na Akademii se poznali s mámou, pár let žili v Domě slunce od architekta Le Corbusiera. Ty dvě zvláštní povahy, máma s tátou, se velmi milovali a obdivovali... Máma byla jasně zakódovaná malířka-sochařka, noblesně vychovaná. Něžná a charakterní. Táta byl nejen gentleman v obleku – ale taky motorkář, co dokázal okouzlit mámu obrovskou kyticí dvaceti rudých růží...

Vztah mých rodičů v sobě nese silný náboj... V době, kdy se táta rozváděl s maminkou, mi bylo pět let, sestře o rok míň, a maminka byla potřetí těhotná. Poslední pokus o smíření byla doba, kdy maminka znovu otěhotněla, ale rodiče se stejně celý život milovali, žít spolu však nemohli. Když někoho opravdu milujete, nikdy ta láska mezi vámi úplně nezmizí. Při rozvodu se drželi za ruce a brečeli.

Po rozvodu jsme se všechny, my tři holky s maminkou, přestěhovaly k naší babičce do Ženevy – hodně dlouho jsme bydlely u ní. Náš harém žen, tři holky, maminka a babička. Naše babička Marguerite, „mami“, jak jsme jí říkali, milovala neuvěřitelně svou jedinou dceru – vždycky stála proti tátovi, už při jejich plánovaném sňatku. Nejsem celá po mamince, jsem namíchaná z obou rodičů, z každého jsem si vzala kousek. Po mamince mám třeba hlubší hlas. Když u ní doma zvednu telefon, lidé na druhém konci se ptají: „Maya, nebo Chantal?“ S věkem jako by hlas ke mně víc patřil, už ke mně sedí...

I když jsme žily s maminkou u babičky (její matky) v Ženevě, pořád jsme jezdily za dědou a tátou. V Camargue jsem poprvé a naposledy měla svého koně. Jmenoval se Domino, hladila jsem ho po hřívě, a když ulehl na seno, přitulila jsem se k němu. Odpočívala jsem, a on mě lehkými pohyby upozornil, že už vstává. Skočila jsem k dřevěné stoličce, na kterou jsem si musela stoupnout – teprve z ní jsem na Domina nasedla. Přímo na jeho hřbet, bez sedla! Pokaždé, když jsem odtud odjížděla, mi tekly slzy. Můj otec, vynikající jezdec, mi předával své zkušenosti o koních, říkal mi: „Lehni na něj, vnímej jeho pohyb, teplotu, náladu... Mezi tebe a koně se nemůže nic postavit! Budete si patřit navzájem. Den, kdy budu cítit, že jste jeden, dostaneš sedlo.“ Camargueské kovbojské sedlo jsem skutečně dostala...

Po nějakém čase, během pobytu u táty, vypadal obrázek naší rodiny u stolu i takto: v čele seděl otec, po jeho pravé a levé ruce první a druhá žena, tři synové jeho druhé ženy, tři dcery z otcova manželství s maminkou a nejmladší, společný otcův syn s novou partnerkou. On potřeboval svůj „lid“ a my svého „panovníka“ milovali. Táta prostě potřeboval pocit patriarchální, velké rodiny... Na pozemku postavil také sedm malých bungalovů, sedmička byla tátovým symbolickým číslem, podle počtu jeho dětí. Myslel si, že by se tři synové mohli jednou oženit s námi, třemi holkami – plánovaným rodinám chtěl postavit zvláštní domy na stromech, tak by vzniklo městečko „Poullain“. Tenhle z jeho snů se nikdy neuskutečnil.

I když nejsme sedm dětí z jednoho manželství, vždycky jsme se chovali jako sourozenci. Kluci sice bydleli jinde, ale vídali jsme se často a pořád se navštěvujeme. A dodnes to trvá, do našeho rodinného klanu patří i moji čtyři nevlastní bratři.

Maminka nám nikdy v kontaktu s otcem nebránila, chovala se vždycky velmi velkoryse. Mám pocit, že vydržela úplně všechno. Když před naším domem v Ženevě jednou v roce zatroubilo auto, viděli jsme jen lavinu dárků v otevřených dveřích. Táta! V očích mámy jsem zahlédla něžnou zlobu, zvláštní mix, vnitřně jsem to cítila. Jen hlesla: „Á, táta přišel...“ Příjezdy k němu si také dobře pamatuju – ze dveří automobilu se vyřítily holčičky jako velká voda. I když byl atypickým otcem, a nebyl naší jistotou v běžném životě, v jeho náručí jsem se cítila neuvěřitelně bezpečně. Svou rodinu bezmezně miloval...

Měla jsem u něj jeden ze sedmi bungalovů, i s koupelnou. Během návštěvy nám tatínek každý den nosil na podnose snídaní s voňavým, křupavým croissantem. Na tácu nikdy nechyběla položená růže – dokázal být neuvěřitelně pozorný, cítila jsem se jako princezna.

Táta se odstěhoval do Marseille, opravil si tam dvoupatrový dům v nejstarším přístavu ve městě, Vallon des Auffes. Vybral si dům, který vypadal jako loď. Býval výborný námořník, měl svou loď, kterou pojmenoval Maya, podle křestního jména maminky. S plavbou sice skončil, ale najednou měl svou „loď“ na souši. Dvě patra unikátního domu, kde všechno udělal vlastní rukou. Byl ochotný vymyslet

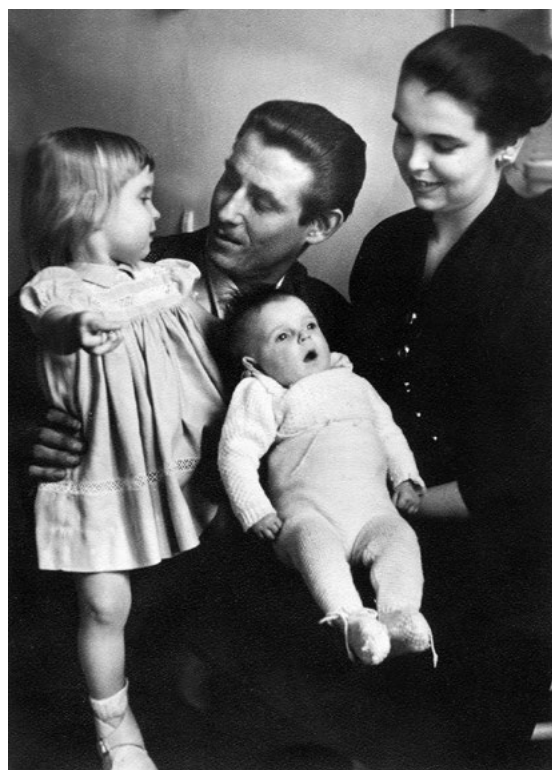

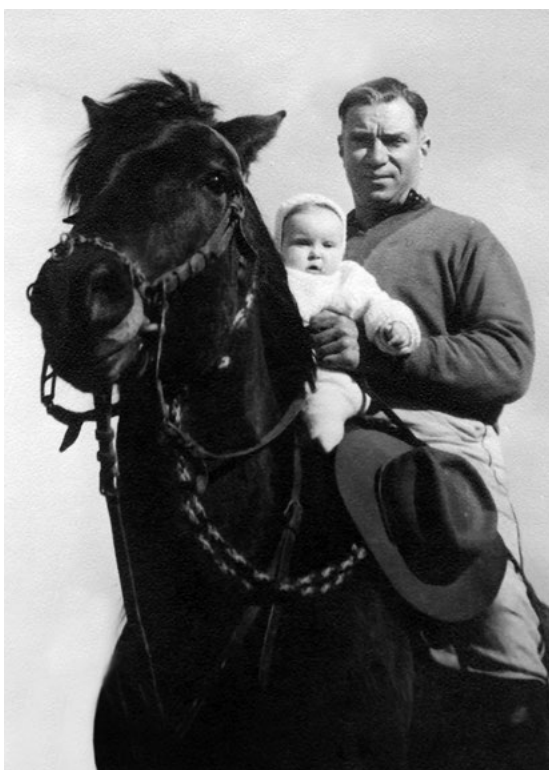
První setkání se světem (foto: archiv Chantal)

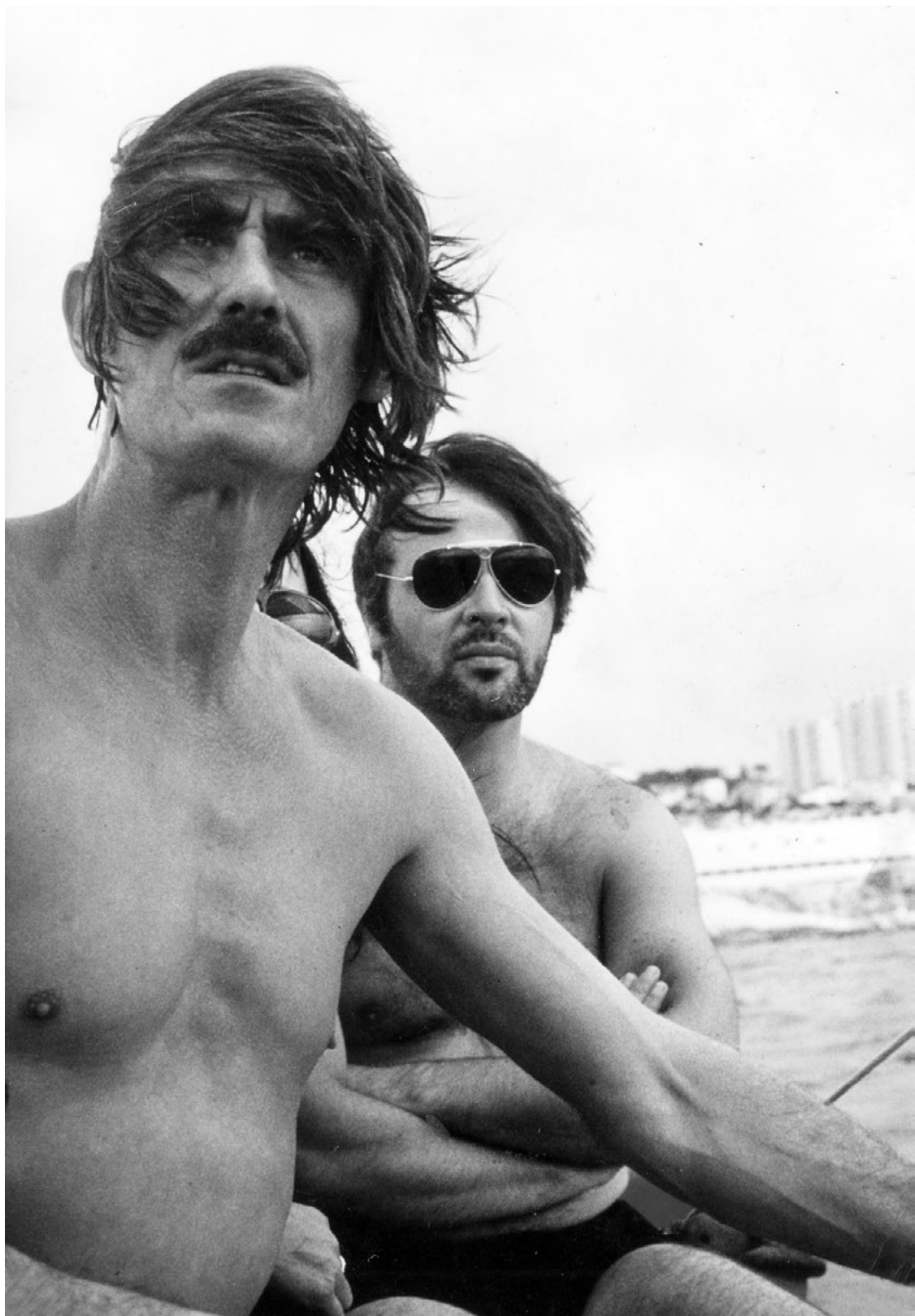
Družička (foto: archiv Chantal)

*Táta, máma, moje sestra a já
(foto: archiv Chantal)*

*Poprvé v sedle, s dědou Papu
(foto: archiv Chantal)*

Tatínek byl také u lodního kormidla jako doma (foto: archiv Chantal)

Maminka, sochařka a malířka (foto: archiv Chantal)

všechno od začátku do konce, každý schod, osvětlení, topení – celý dům vypadal jako socha... Snad jedinými součástmi, které nevytvořil sám, byly vana, trouba a lednička. Linka tátova života probíhala ve velkých vlnách nahoru a zase dolů – po bezvadném období následovala velká dramata.

Osudem mého otce bylo bonvivánství, žil obklopený lidmi, ale také jako samotář – poslední léta zůstal sám, jen s občasnou návštěvou dětí a obou žen. Maminka byla vedle něj do posledního dechu... Zdá se mi absurdní, že tatínek nakonec zůstal sám, i když jsme byli kolem něj. On totiž chtěl být sám.

Moje dětství a mládí proběhly v neskutečné směsici prostředí a vůní. A všehochuti zvuků: poznávala jsem postupně jednotlivé klapky z té živočišné, intenzivní, i jemné klaviatury – uvízly ve mně hluboko. Dobře o nich vím a umím si je kdykoliv přivolat. Do camargueské atmosféry patří miliony bzikajících komárů a růžový koberec plameňáků. A koně na statku u dědy, volní a divocí, za sebou zanechávali velké hromady trusu. Při plavení koní mě naplňoval pocit svobody a nekonečnosti... Pocit bezpečí se u mě zase spojuje s vůní acetonu a olejových barev – které se vznášely všude v ateliéru maminky. Vůně ateliérů mých rodičů byla tak nádherně odlišná: u táty kůže, hlína, také oheň – táta uměl kout železo – a tuby barev u mámy. Jemné dotyky štětce u mámy, u táty zase hlasitá, až divadelní řeč, když vybuchoval, nepřeslechnutelné údery kladivem. A jeho zvířata, všechno bylo velké a hlučné!

Máma přes den ve svém ateliéru tvrdě pracovala a přicházela pozdě, někdy už jsme byly v posteli. Všechny tři holčičky čekaly na její pusu. Naklonila se nade mne a já mámu chytala za její velkou ruku s dlouhými prsty. Přičichla jsem k ní, sála jsem esenci, kterou jsem milovala: terpentýn, olejové barvy a do toho přimotaný kouř z poslední vykouřené cigarety a parfém – maminka vždycky nádherně voní. Ta vůně mě občas až „pronásleduje“, když kouřím, mimoděk si dám ruku k obličeji a ucítím známou cigaretovou vůni.

Máma své tři děti vychovala sama, vždycky bojovala za svou rodinu a její priority. Se svou velkou rodinou to neměla vůbec lehké.

Neustále mě i sestry motivovala, ale vždycky měla a má k našim životům respekt. A myslím, že se v našem vzájemném vztahu odrazila velká pravda: jak se budeš chovat k dětem, tak se ony budou chovat k tobě. Jedno z mých velkých poznání. Moje máma je velmi vzdělaná, ale také přirozeně inteligentní – což pro mě prezentuje její citlivost a také logičnost... Její vjemy a poznámky jsou velmi bystré. Byla vždycky velkorysá, obětavá, chápavá, chránila nás. Stále šarmantní žena, má svůj nádherný pohled a úsměv. Po rozvodu se vrhla na naši výchovu, snažila se, aby nás zvládla uživit, abychom mohly studovat, možná na sebe až moc zapomínala.

Když byli moji rodiče ještě manželé, táta vnímal, že maminka má velký talent, ale nepřál si, aby malovala. Zakazoval jí to... Také to, že ji stavěl před rozhodnutí – buď manželství, nebo práce – přispělo k jejich rozchodu. Máma byla mladá a talentovaná, chtěla malovat. Někdy dokonce vyletěl oknem štětec, „protestní“ akce proti jejímu malování. Táta k ní postupně získával obrovský obdiv. Často jsem slyšela, jak říká: „Podívej, vaše máma má velký talent!“ Ale až „potom“. Dlouho si přál, aby se věnovala jemu a dětem, máma ale nikdy neopustila myšlenku na malování. Pro každou ženu je těžké najít balanc mezi rodinou a profesí. Až nastal osudový okamžik a táta si našel oddanost v její kamarádce.

I když vztah mámy a táty byl úředně ukončený, vždycky o sobě věděli, vlastně se nikdy úplně nerozešli. Byli „svoji“, navždy – „pour toujours“. Patřili k sobě a pak, byly tu samozřejmě děti... Máminky obrazy a knížky s jejími ilustracemi byly všude u táty doma. Vysvětlení jejich zvláštního vztahu je možná toto: byli pro partnerství příliš silní jedinci. Táta dominoval, všechno muselo být „po jeho“. Podle mne její láska pořád existovala, ale už „zkrachovala“. Jako by si uvědomila, že je navzájem zničující – přesto pokračovala jiným způsobem. Když tátovi utekla jeho druhá žena, požádal znovu o ruku maminku. Vydržet s ním bylo ale obrovsky nesnadné. Máma opakovala, to nejde! Ale když mi to řekla, cítila jsem, že je dojatá. Správné rozhodnutí – ti dva by se mohli i zabít!

Ženy našeho rodu

Pozoruhodně vypadají už na první pohled nahozené obrázky mých babiček a prababičky, žen našeho rodu. Babička z tatínkovy strany, „mamoun“, na mě působila hodně inspirativně – ráda jsem se dívala na její nádherné pohyby. Hodně kouřila. Způsob, jak držela cigaretu ve špičce, mě svým způsobem vzrušoval... Fascinovaly mě její dlouhé prsty. Měla doma napoleonské sofa, v něm často ležela a pokuřovala. Když někdy tvořím postavu, vybavím si její ruce, celkovou eleganci. Působila zvláště, jakoby étericky, byla myslím dost rozmazlená. Jako by se pohybovala v nějaké jiné realitě. K tomu, jakou bezstarostnost vyzařovala, přispěla zřejmě i její zabezpečenost. Byla solidně zajištěná, starala se pouze o své tři děti ve velkém domě, kde s dědou žili. Na všechno měla k ruce služebné. I když uměla dávat rozkazy, také se o ně starala. Lidé pro ni pracovali desítky let, milovali ji – a pokud měli jakýkoliv problém, projevila se jako pravá dáma a vždycky pomohla. Velmi bystrá žena, ovšem skutečný život jí utekl...

Když jsem byla malá, žila v jejich domě ještě prababička, která prožila ve své posteli několik desítek let života. My děti jsme pro ni měly přezdívku prababička „Bum“. Byla nemocná, měla hodně křehké kosti (osteoporóza) – lámaly se jí, později už neměla vlasy, ale ráda jsem se dívala na její nádhernou, až transparentní barvu obličeje. Když jsme tam přijely, vběhly jsme rovnou dovnitř místnosti, kde ležela... Přesto, že nám všichni příbuzní zvýšenými hlasy nařizovali se zvednutým ukazováčkem: „Pozor na Bum, zlámete ji!“, skočily jsme všechny tři na postel. I přes starosti o její zdraví jsem cítila, že v té chvíli byla křehká prababička hrozně šťastná. Nikdy jsem ji neviděla bez úsměvu. Přijímala život se vším, co poskytoval – s trápením i velkou láskou.

Ženské z mamincina rodu byly tvrdě vychované a silně věřící. Na babičku Marguerite jsme volaly: „Mami!“ Milovala sice manžela, ale její láska byla spojená s vírou, víc vypovídala o intelektuálním postavení lásky než o sexu. Informace, která se ke mně dostala, vyzněla jasně – milování bylo hlavním důvodem kýženého výsledku, aby se narodila moje máma. Její manžel, můj děda, zemřel velmi mladý (neměla jsem

možnost ho poznat) a babička už nikdy muže neměla. Sex „jen“ jako milování pro ni neexistoval, jen plození dětí... Dnes se naopak všechno kolem sexu znevažuje, někdy mi připadá, že je to pro mladé, jako když si dáš kousek čokolády... Ale nic proti... Nic neodsuzuju. Někdy mě mrzí, že mizí ta kouzelná „přípravná“ doba, rituály, koketování, flirtování, hra očí.

Babička Marguerite, bigotní katolička, prosadila, že jsme všechny tři začaly chodit do klášterní školy. Po rozchodu rodičů jsme za ní s maminkou putovaly z Marseille do Ženevy. Tehdy si prosadila striktně vymezenou vizi křesťanské věrouky. Přála si výchovu, která by nás také postavila před fakt hříchu a následného pocitu viny, a to ve mně dlouho zůstávalo. Bývala jsem dost divoká, kolikrát se řádové sestry, celestiánky, ke mně rozběhly s výkřikem: „Máš v sobě ďábla!“ Babičkou jsem byla vedená k tomu, že i když jsem měla prvního kluka ve „vší počestnosti“, nemohla jsem se zbavit dojmu, že jsem něco jako lehká holka. Klepala jsem se strachy. Ani první erotické pocity a zážitky nebyly zrovna příjemné, běžela jsem do kostela – omluvit se. Když máš sex mimo svatbu, jsi něco jako prostitutka...

Maminka je malířka-sochařka. V těžkém období po rozchodu s tátou dokázala, že uměním uživí rodinu sama. Nabírala si neskutečné porce práce – velké úkoly... V jejích výtvarných pracích se projevoval obrovský dar, umění obdivuhodně propojit citové barevnosti. Přitahovala ji Indie, Asie, i to se promítá do její tvorby. Barva je u ní vždy určující. Vždy se jimi obklopuje. Kromě velkoplošných prací si máma troufla i na drobnou knižní ilustraci rostlin, přesnost své kresby zkoumala pod mikroskopem. Vznikly tak obrázky do herbáře, velké botanické knihy. Miluju její volné kresby tužkou. Nikdy neměla problém ani s velkými plochami, dokázala třeba vytvořit reliéf přes deset metrů délky a tři metry vysoký, pokrytý zlatou folií a vrstvami platiny. Všechno musela ještě obrousit, uhladit, přidávaly se další vrstvy. Všechny tři holky jsme jí s tím pomáhaly. V mámině ateliéru jsme trávily spoustu času.

Ona nepřipravovala nikdy nic dopředu, sama nevěděla, co další den přinese. Opravdu nikdy... Jak to ale mohla zvládnout, jak uží-

Dětské hry - se sestrou Beatrice (foto: archiv Chantal)

Šelmy patřily k našim létům u táty (spolu s Beatrice a Patricií, foto: archiv Chantal)